

**Силабус навчальної дисципліни
«Фінансові ресурси підприємницьких кластерів»**

	<p>Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) рівень (денна форма навчання) Освітньо-професійна програма «Управління публічними фінансами» Рік навчання: 1-й, Семестр: 2-й Кількість кредитів: 5 Обсяг: загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції – 26 год., семінарські заняття – 24 год., самостійна робота – 98 год., індивідуально консультаційна робота – 2 год. Мова викладання: українська Підсумковий контроль – Диференційований залік Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-консультаційна робота</p>
<p>Назва курсу</p>	<p>Фінансові ресурси підприємницьких кластерів</p>
<p>Викладач</p>	<p>Скрипник Галина Олексіївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри публічних фінансів</p>
<p>Контактний тел.</p>	<p>+380987820577</p>
<p>E-mail:</p>	<p>ga_skrypnyk@ukr.net</p>
<p>Електронна версія курсу</p>	<p>https://moodle.dpu.edu.ua/course/view.php?id=754</p>
<p>Консультації</p>	<p>Очні консультації: вівторок 13.00 – 14.00 Онлайн-консультації за попередньою домовленістю</p>

Коротка анотація курсу. Актуальність вивчення дисципліни «Фінансові ресурси підприємницьких кластерів» викликана тим, що в умовах перманентних кризових явищ в економіці виникає потреба у вивченні особливостей застосування новітніх систем організації виробництва, використовуючи переваги спеціалізації та кооперації у виробничі кластери. Створення виробництв і дослідницьких центрів не стільки наближує великі транснаціональні корпорації до споживачів, скільки використовує кваліфіковану робочу силу й можливості національної інноваційної системи. Кластерний підхід збільшує життєвий рівень населення, посилює конкурентоздатність бізнесу, розташованого на території конкретного регіону, підтримує ефективний бізнес-клімат, який збільшує переваги задіяних компаній і забезпечує перехід до комплексного використання потенціалу всієї держави

Курс «Фінансові ресурси підприємницьких кластерів» спрямований на формування у здобувачів системи знань, які необхідні для глибокого розуміння процесів у прийнятті рішень щодо стратегії і тактики управління фінансами у підприємницькому кластері в умовах ринкових відносин.

1. Схема курсу

Години, денна	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
2	<p>Тема 1. Загальні засади створення та етапи розробки проекту кластера.</p> <p>1. Поняття кластера.</p> <p>2. Основні мотиваційні чинники створення кластерів.</p> <p>3. Процес створення кластера.</p> <p>4. Матеріальна база координаційного центру кластера.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семінар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання</p>	<p>Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p>	2
4	<p>Тема 2. Організаційні та фінансові особливості кластерів.</p> <p>1. Створення та перспективи функціонування кластера</p> <p>2. Розподіл валового доходу кластера</p> <p>3. Процедура заснування координаційного центру кластера і створення бізнес-мережі</p> <p>4. Реєстрація в податковій інспекції та інших органах.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семінар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання</p>	<p>Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p>	2
4	<p>Тема 3. Стратегія фінансування кластерів.</p> <p>1. Стратегія фінансування кластерів.</p> <p>2. Фінансовий план. Виробничий план.</p> <p>3. Організаційний план. Маркетинговий план.</p> <p>4. Характеристика основних розділів бізнес-плану.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семінар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання</p>	<p>Доступно та аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях</p>	2
4	<p>Тема 4. Кластери в системі фінансового забезпечення розвитку національної економіки.</p> <p>1. Процес впровадження в економіку територіально-виробничої моделі організації виробництва.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семінар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i></p>	<p>Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими</p>	2

	<p>2. Прототипи кластерів – ТВК (територіально-виробничі комплекси).</p> <p>3. Діяльність кластерів в національній економіці та джерела їхнього фінансового забезпечення.</p>	Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання	інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.	
4	<p>Тема 5. Фінансовий капітал територіально-інтегрованих структур бізнесу.</p> <p>1. Методологічні основи дослідження фінансового капіталу кластерів.</p> <p>2. Основні теорії та концепції дослідження формування і використання фінансового капіталу кластерів.</p> <p>3. Функціонування фінансового капіталу кластера та його особливості.</p> <p>4. Джерела залучення фінансових ресурсів для розвитку кластеру.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семинар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання</p>	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.	4
4	<p>Тема. 6. Система державного регулювання діяльності кластерів.</p> <p>1. Оптимізація процесу формування фінансового капіталу кластерів.</p> <p>2. Інструменти фінансового регулювання бюджетні та податкові.</p> <p>3. Правове регулювання.</p> <p>4. Регулювання конкурентного середовища.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семинар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання</p>	Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.	4
2	<p>Тема 7. Закономірності створення і функціонування кластерів в країнах з розвинутою економікою.</p> <p>1. Особливості формування та функціонування кластерів за світовими регіонами.</p> <p>2. Основні характеристики кластерів США.</p> <p>3. Моделі фінансування кластерів Європейського Союзу та країн Східної Європи.</p> <p>4. Програми та концепції впровадження кластерів в національну економіку.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семинар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання</p> <p><i>Індивідуально-консультаційна робота здобувачів вищої освіти:</i></p>	Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.	4

		Есе, реферат.		
2	<p>Тема 8. Програми та концепції впровадження кластерів в національну економіку.</p> <p>1. Типові проблеми створення, розвитку та ефективності кластерів та кластерних об'єднань.</p> <p>2. Кластерні спільноти та аналітичні центри, їх ролі та вплив на розвиток кластерів.</p> <p>3. Існуючі інструменти та можливості підтримки та стимулювання кластерів.</p> <p>4. Доступні інструменти фінансового забезпечення кластерного розвитку в Україні.</p> <p>5. SWOT-аналіз поточного стану кластерного розвитку в Україні.</p>	<p><i>Лекція:</i> мультимедійна презентація.</p> <p><i>Семинар:</i> дискусія</p> <p><i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти:</i> Підготовка питань винесених на самостійне опрацювання</p> <p><i>Індивідуально-консультаційна робота здобувачів вищої освіти:</i> Есе, реферат.</p>	Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.	4

2. Формат курсу – лекції, семінарські заняття, індивідуальна робота під керівництвом викладача, самостійна робота. Підсумковий контроль – Диференційований залік .

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Здійснювати вибір та оцінку найбільш дієвої фінансової стратегії управління економічним розвитком на макро та мікрорівнях.

4. Результати навчання

Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Доступно та аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та естетичних аспектів.

Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та естетичних аспектів.

Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна)
Лекції	26
Семінарські заняття	24
Індивідуально-консультативна робота	2
Самостійна робота	98

Технічне й програмне забезпечення/обладнання – мультимедійне забезпечення, інтернет.

6. Політика оцінювання

Політика курсу - дотримання академічної доброчесності відповідно до «Кодекс академічної доброчесності Державного податкового університету» (Наказ ДПУ від 05.07.2023 р. № 812). Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – у межах 30% від звичайної оцінки. Перескладання модулів відбувається із дозволу декана факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт упродовж семестру / диференційований залік – 50/50.
Вимоги до письмової роботи	Під час оцінювання роботи враховуються також теми, винесені на самостійне опрацювання. Письмова робота повинна бути написана самостійно, плагіат заборонений.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться відповідно до планів практичних занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями. Під час оцінювання роботи здобувача враховується відвідування занять, активна і продуктивна участь на заняттях, своєчасне виконання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі іспиту. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається
	робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Максимальна кількість балів – 50, яку може набрати здобувач під час поточної навчальної діяльності. Загальна кількість балів з дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, та балів, отриманих за результатами диференційованого заліку. Максимальна сума за семестр складає 100 балів.

**Система оцінювання
Денна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 - (21 балів)				Контрольний захід № 1 «5»	Загальна кількість балів за поточним контролем – 50 балів	Диф. залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу 50 балів + 50 балів = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	21 балів							
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4				
Відповідь на семінарському занятті	4	4	4	4				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - (29 балів)				Контрольний захід № 2 «5»			
Загальна кількість балів за модулем №2	29 балів							
Теми	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8				
Відповідь на семінарських заняттях	4	4	4	4				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	8							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5							

Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

7. Рекомендована література

Основна:

1. Біла Л.М., Лісничук О.А. Формування фінансових ресурсів підприємницьких кластерів: світовий досвід та вітчизняна практика. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/doc/1423>.
2. Національна програма кластерного розвитку до 2027 р. URL: <https://www.industry4ukraine.net/>
3. Посібник з кластерного розвитку. Україна: Послуги з підтримки МСП в пріоритетних регіонах. URL: <http://economymk.gov.ua/download/books/ClusterHandbookUkr.pdf>.
4. Давиденко Н.М., Скрипник Г.О. Інвестування. Підручник К.: ФОП «Ямчинський В.О.», 2021. 460 с.
5. Давиденко Н.М., Скрипник Г.О. Проектне фінансування: навч. посібник. 2-вид доп. і перероб. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 418 с.
6. Задоя О. А. Кластеризація: проблеми поєднання європейського досвіду з українськими реаліями. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2020. № 1 (28). С.59-67.
7. Зарічна Н.З. Механізм фінансово-економічного забезпечення функціонування фінансових кластерів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Вип. 4 (31). 2021. С.106-111
8. Самборський О. В., Гласов П. В. Сучасна кластерна політика України: проблеми та перспективи. *Агросвіт*. № 11. 2021. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/11_2021/8.pdf
9. Давиденко Н.М., Скрипник Г.О., Буряк А.В, Буряк І.М. Фінансове забезпечення розвитку кластерів в Україні: проблеми та перспективи. *Збірник наукових праць Державного податкового університету: Електронне наукове видання*. 2023. No 2. С. 39-61. <https://dpu.edu.ua/potochnyi-nomer-zbirnyka-2022?view=article&id=3938&catid=2>

Допоміжна:

10. Лаврухіна К. О. Кластери як організаційно-економічний механізм функціонування інноваційної діяльності в Україні і світі. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 50- 2. С. 53–57.
11. Скрипник Г.О., Кочубей О.М. Інвестиційна стратегія розвитку підприємства. *Економічні студії: науково-практичний журнал*. Львів, 2021. № 3 (33). С. 61 – 65
12. Шпак Ю.В. Кластерний підхід в управлінні територіальним розвитком України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2 (25). С. 187-191
13. Карпенко А.В., Карпенко Н.В. Механізм управління розвитком кластерів в Україні як особливою формою бізнес-спільнот. *Економіка і організація управління*. № 2(50) 2023. С. 61-75
14. Шовкалюк В.С. Кластери та інноваційний розвиток України. URL: http://dknii.gov.ua/?q=system/files/sites/default/files/images/tvor_ta_funk_klasteriv.pdf
15. Урсакий Ю.А. Інноваційні кластери як потужний пласт підвищення конкурентоспроможності країни. *Трансформація податкової та обліково-аналітичної систем в контексті сучасних кризових явищ : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Чернівці, 20 травня 2021 р. Чернівці: Техно друк, 2021. 379 с.
16. N. Davidenko, H. Skrypnyk. Investment strategy of the enterprise and features of its formation in modern conditions. *Науковий журнал «Біоекономіка і аграрний бізнес»*. 2022. №3. С3-12 <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/editor/proofGalley/16556/1463>
17. Шипоша В., Трушкіна Н., Уткін В. Сутнісна характеристика кластерних структур промислових регіонів у національному господарстві України. *Věda a perspektivy*. 2022. № 9(16). С. 79-99.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

18. Державна служба статистики України. URL: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/>
19. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року від 03 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202&2021&%D0%BF#Text/> UCLUSTER. URL: <https://ucluster.org/blog/2020/04/top5-it-klasteriv-ukraini/>
20. Стратегія розвитку Київської області на 2021–2027 роки. URL: <http://koda.gov.ua/oblderzhadministratsija/publiczna-informatsiya/strategiya-rozvitku-kiivskoioblast>
21. Плану гуманітарного реагування на 2023 р. URL: <https://prod-reports-unocha-org.ahconu.org/uk/country/ukraine/>
22. Інструменти промоції Індустрії 4.0 – базовий цикл для регіонів. Український кластерний альянс. URL: <https://www.clusters.org.ua/klasterni-politiki-ta-programi/instrumenti-promocii-industrii-4-0/>

Міжнародні видання:

23. Cluster Policy of Innovative Development of the National Economy: Integration and Infrastructure Aspects : monograph / under the editorship of professor Svitlana Smerichevska. Poznań: Wydawnictwo naukowe WSPiA, 2020. 380 p.
24. Cluster Management – A Practical Guide Part A: Overview. Economic Development and Employment Division Economic Policy and Private Sector Development Section. Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH. P.27. URL: https://www.ibm.com/support/kno/wledgecenter/SSEPGG_11.1.0/com.ibm.db2.luw.admin.ha.doc/doc/c0053131.html
25. N. Davydenko, H. Skrypnyk; Z. Titenko; O.V. Zhovniренко M. Modeling of the optimum level of financial provision of Ukrainian enterprises' innovative activities. Global Journal of Environmental Science and Management-GJESM. SPECIAL ISSUE, 2019. https://www.gjesm.net/article_35488.html (Scopus)
26. N. Davidenko; H. Skrypnyk; Z. Titenko. Investment attractiveness of agricultural enterprises. 20th International Scientific Conference Economic science for rural development 2019. 9-10 May 2019, Jelgava, Latvia. http://www.esaf.llu.lv/sites/esaf/files/files/lapas/Latvia_ESRD_52_2019.pdf (Web of Science Core Collection)
27. Aleskerova, Y., Titenko Z., Skrypnyk, H., Grytsyna, O. Modeling the level of investment attractiveness of the agrarian economy sector. International Journal of Industrial Engineering and Production Research. 2020 Vol. 31, No. 4: 647-653 <http://ijiepr.iust.ac.ir/article-1-1138-en.pdf> (Scopus)
28. S. Boiko, I. Demianenko, H. Skrypnyk, V. Yavorska. Architectonics of financing of agricultural enterprises in Ukraine. 21st International Scientific Conference on Economic Science for Rural Development (ESRD) Jelgava (Latvia may 12-15), Economic science for rural development. 2020. P. 58-63 <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000835676900006> (Web of Science Core Collection)